

Musikaalisuuden myytti

**Musikaalisuuskäsitykset ja niiden heijastuminen nykypäivän
musiikkikasvatukseen**

Tutkielma (kandidaatti)
23.05.2019

Julia Ilomäki
Musiikkikasvatuksen aineryhmä
Taideyliopisto
Sibelius-Akatemia

Tutkielman nimi	Sivumäärä
Musikaalisuuden myytti: Musikaalisuuskäsitykset ja niiden heijastuminen nykypäivän musiikkikasvatukseen	24
Tekijän nimi	Lukukausi
Julia Ilomäki	kevät 2019
Aineryhmän nimi	
Musiikkikasvatuksen koulutusohjelma	
Tiivistelmä	
<p>Tässä kvalitatiivisessa kirjallisuuskatsauksessa tarkastelen musikaalisuus-käsitettä sekä erilaisia kirjallisuudessa esitettyjä musikaalisuuskäsityksiä, joiden näkökulmista tutkin musikaalisuutta periytyvänä ja toisaalta opittavissa olevana ominaisuutena. Tutkimuksessani syvennyn myös näiden diskurssien heijastumiseen nykypäivän musiikkikasvatuksessa.</p> <p>Tutkimukseni pohjautuu erilaisiin kirjallisiin julkaisuihin ja artikkeleihin musikaalisuudesta, sen synnystä, musiikkikasvatuksesta, aktiivisesta opettamisesta sekä opetuksen oppilaslähtöisyydestä.</p> <p>Tutkimuskysymykset ovat:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Miten musikaalisuutta selitetään periytyvänä ja toisaalta opittavissa olevana ominaisuutena?2) Miten erilaiset musikaalisuuskäsitykset heijastuvat nykypäivän musiikkikasvatukseen? <p>Tutkielmani pohjalta voidaan esittää musikaalisuuden olevan osittain periytyvää. Kuitenkin on vaikeaa määritellä tarkasti periytyvyyden geneettistä osuutta suhteessa ympäristötekijöihin. Musikaalisuus voidaan määritellä musiikilliseksi herkkyydeksi, joka on yhtä monitulkintaista kuin musiikki itsessään. Musiikkikasvattajan rooli musikaalisuuden kehityksessä on vahvistaa positiivisia musiikkikokemuksia, ohjata ja auttaa rakentamaan pohja kehittyvälle musikaalisuudelle ja musiikkisuhteelle.</p>	
Hakusanat	
Musiikki, musikaalisuus, musikaalisuusgeeni, musiikkisuhde, musiikkikasvatus	

Tutkielma syötetty Turnitin-plagiaatintunnistusjärjestelmään

22.05.2019

Sisällys

1 Johdanto	5
1.1 Tutkimusasetelma	7
1.2 Tutkimusote.....	7
2 Musikaalisuuskäsitykset.....	9
2.1 Musikaalisuus perinnöllisenä ominaisuutena.....	9
2.1.1 Ääniaineksesta musiikiksi.....	11
2.2 Opittavissa oleva musikaalisuus	13
2.3 Musikaalisuuden todentaminen.....	14
2.4 Musiikillinen lahjakkuus.....	15
3 Musikaalisuus nykymusiikkikasvatuksessa	17
3.1 Oppilaslähtöisyys	17
3.2 Musiikkikasvattajan rooli ja vastuu musikaalisuuden kehittäjänä	18
4 Pohdinta.....	20
Lähteet.....	24

1 Johdanto

Musikaalisuus on ominaisuutena herättänyt ajatuksia kautta aikain. Erityisesti Suomessa on tutkittu musikaalisuuden perinnöllisyyttä ja jopa musikaalisuusgeeniä. (Ukkola-Vuoti, 2013.) Kuitenkin ihminen, joka ei harjoita säännöllisesti tai tavoitteellisesti omaa musiikkisuhdettaan voidaan myös todeta musikaaliseksi. Musikaalisuus ja sen kehittyminen ovat yhtä monimuotoista kuin musiikki itsessään. Kuinka musikaalisuutta on mahdollista määritellä tai todentaa?

Musikaalisuus-käsitettä käytettäessä on hyvä pohtia, mitä kaikkea musiikki käsitteenä itsessään pitää sisällään. Musiikkia voidaan yleisellä tasolla luonnehtia ääneen perustuvaksi ilmaisun sekä taiteen muodoksi ja usein siihen liitetään erilaiset rytmit, harmoniat, melodiat, sävelkorkeudet, dynamiikat sekä rakenteet. Näitä elementtejä käyttäen ja yhdistelemällä voidaan luoda erilaisia kokonaisuuksia ja rakentaa erilaisia musiikillisia teoksia.

Musiikki on aikojen alussa lähtenyt ihmisäänestä ja kehosta. Myöhemmin mukaan astuivat erilaiset instrumentit. Maailman digitalisoituessa päivä päivältä myös musiikki muuttuu monimuotoisemmaksi ja erilaisia ääniärsyksiä voidaan tuottaa täysin teknologian keinoin. Erilaiset ääniärsykkeet voi kuulija sekä äänen tuottaja aistia omilla tärykalvoillaan musiikiksi. Musiikin ollessa yksi taiteen ja ilmaisun muoto, tulee muistaa, että ärsykkeiden tulkintoja voi olla yhtä monta kuin ihmisiä maapallolla.

Olen koko ikäni saanut kuulla olevani ”musikaalinen”, osaamatta oikein määritellä, mitä se todellisuudessa tarkoittaa. Tästä syystä minua lähti kiehtomaan ajatus musikaalisuudesta sekä sen synnystä. Olen aiemmin yhdistänyt sen päässäni soitto- tai laulutaitoon, kuten suuri osa ihmisistä, vaikka siitä ei yksinään musikaalisuudessa ole kyse. Musikaalisuutta on vaikeaa määritellä, vaikka moni sen kokee vastaan tullessa tunnistavansa. (Ukkola-Vuoti, 2017, 40).

Otavan suuri musiikkitietosanakirja määrittelee musikaalisuuden ”musiikkia tajuavaksi”. Musiikkitietosanakirjan mukaan musikaalisuus on kyky ymmärtää musiikkia yhtenäisenä ja mielekkäänä kokonaisuutena sekä ilmaista itseään musiikin avulla. (Asikainen & Hetemäki, 1991, 227.) Asia ei ole kuitenkaan mustavalkoinen. Musikaalisuus on monitulkintaista ja ilman laajaa ymmärtämystä asiasta, on musikaalisuutta vaikeaa määrittää.

Musikaalisuus voi ilmetä lukuisilla eri tavoilla. Se voi ilmetä kiinnostuksena musiikkia kohtaan, kykynä keskustella musiikista, laulu- tai soittotaitona sekä monilla muilla tavoilla. (Ukkola-Vuoti, 2017, 103).

Musikaalisuus on lukuisten psyykkisten ja fyysisten ominaisuuksien summa, joka edesauttaa yksilöä kokemaan ja ilmaisemaan musiikkia. Missään ei ole kuitenkaan määritelty näiden eri osa-alueiden osuuksia musikaalisuudessa. Ihmisten musikaalisuuden eri osa-alueet vaihtelevat suuresti ja usein niitä verrataan keskiarvoon. Yhdellä ihmisellä voi olla esimerkiksi parempi rytmitaju ja toinen voi olla taitava laulamaan. Musikaalisuus-termiä käytetään yksilöiden vertailuun, vaikka absoluuttista vertailuasteikkoa ei ole olemassa. (Ukkola-Vuoti, 2017, 103.) Voidaan olettaa, että musiikkiin ja musikaalisuuteen liittyy satoja ja mahdollisesti jopa tuhansia eri geenejä. Näitä geenejä tutkimalla ja tunnistamalla voidaan saada vastauksia, miksi musiikki on säilynyt ihmisten evoluutiossa, miten musiikki vaikuttaa meihin ja mitkä biologiset tekijät ovat syynä musikaalisen herkkyyden eroihin. (Oikkonen, 2016, 10-11.)

Musiikkikasvattajan tulisi osata perustella opettamansa aineen luonne sekä funktio. Musiikin opettajat saavat kohdata jatkuvasti lausahduksia kuten ”en ole musikaalinen”, ”en osaa” tai ”en pysty”. Musiikkikasvattajan on tärkeää osata katkaista perustellusti negatiiviset kokemukset ja muistuttaa, että jokainen ihminen pystyy asioihin omalla tavallaan. Erityisesti taideaineissa on tärkeää painottaa asioiden tulkinnan osuutta. Ammattitaitonsa avulla musiikkikasvattaja voi auttaa oppijaa löytämään oman tapansa tulkita musiikkia. On hyvä myös pohtia, miksi peruskoulussa opetettaisiin ainetta, jota kaikkien ei olisi mahdollista oppia?

On tärkeää musiikkikasvattajana tiedostaa erilaiset käsitykset musikaalisuudesta ja sen synnystä, osatakseen ohjata kehittyvää musiikkisuhdetta. Näin musiikkikasvattaja voi tarjota kehittyvälle musikaalisuudelle hyvän kasvualustan ja tarjota tarvittavat resurssit yksilön täyden musiikillisen potentiaalin täyttymiseen myöhemmässä musiikkikasvatuksessa.

1.1 Tutkimusasetelma

Kirjallisuuskatsauksessani aion avata erilaisia musikaalisuusdiskursseja, joiden kautta tutkin musikaalisuutta opittavissa olevana ominaisuutena ja toisaalta periytyvänä geeninä, musiikin ja musikaalisuden monimuotoisuutta unohtamatta.

Tieteen termipankki määrittelee diskurssi-termin tarkoittavan tietyssä kontekstissa olevaa kielellistä esitystapaa, jolla on kontekstin mukainen muoto, päämäärä, säännöt sekä kohde. (Tieteen termipankki 7.05.2019: Kirjallisuudentutkimus: diskurssi.) Syvennyn myös tarkastelemaan musikaalisuuden eri diskurssien heijastumista nykypäivän musiikkikasvatukseen.

Tutkimuskysymykset:

- 1) Miten musikaalisuutta selitetään periytyvänä ja toisaalta opittavissa olevana ominaisuutena?
- 2) Miten erilaiset musikaalisuusdiskurssit heijastuvat nykypäivän musiikkikasvatukseen?

1.2 Tutkimusote

Suoritin tutkimukseni kvalitatiivisena kirjallisuuskatsauksena. Kirjallisuuskatsauksen pyrkimys on tuoda esille, minkälaisia tutkimuksia valitun aiheen piiristä on aiemmin tehty. Kirjallisuuskatsauksen aineistona voidaan käyttää valittua tutkimusongelmaa käsitteleviä julkaisuja, artikkeleita sekä tutkimuselosteita. Tutkimukseen tulee valita aihetta tukevia ja luotettavia aineistoja, jotka tutkimuksen edetessä rajataan mahdollisimman selkeän ja kompaktin lopputuloksen saavuttamiseksi. Jo aineiston lukuhetkellä on tutkijan pyrittävä kriittisyyteen sekä tunnistettava mahdolliset ristiriidat aineistojen välillä. Tarpeeksi laajan tutkimusaineiston ja kriittisyyden avulla voidaan saavuttaa todella monipuolinen lopputulos, jossa kirjallisuudet keskustelevat toistensa kanssa. Kirjallisuuskatsauksen suorittajan itsensä tulee pyrkiä objektiivisuuteen sekä analyysissä, että lopullisen tutkimuksen kirjoitusasussa. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara, 2003, 108-110.)

Valitsemani tutkimusmenetelmä voidaan luokitella kvalitatiiviseksi tutkimukseksi. Tutkimuksen tavoite on tutkimuskohteen ymmärrys ja tutkimuksen lähtökohtana toimii tut-

kijan mahdollisimman laaja-alainen kartoitus aiheesta, jota tutkitaan. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2003) mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen aineistoa on kerätty mahdollisimman laajasti, mutta itse tutkijan oppineisuus ja kriittisyys vaikuttavat näkökulmiin ja tuloksiin, joita tutkija osaa ottaa esille löytämistään aineistoista. Kvalitatiivisen tutkimuksen tehtävänä on tuoda julki yleistettävät päätelmät. Kun kattavaan aineistoon perehdytään tarpeeksi yksityiskohtaisesti, nousevat yleistettävät päätelmät esille toistuvina ilmiöinä. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara, 2003.)

Kokosin tutkimusaineistoni pääosin musikaalisuutta ja sen perinnöllisyyttä koskevista julkaisuista ja artikkeleista. Aineistoa löytyi painetussa muodossa sekä internetistä. Eri­tyisesti musikaalisuuden perinnöllisyydestä ja geeneistä löytyi paljon tuoreita tutkimus­tuloksia. Hakusanoina minulla oli käytössä muun muassa musikaalisuus, musikaalisuuden perinnöllisyys, geenit, motivaatio, musiikkisuhde, amusia, absoluuttinen sävelkorva, musikaalisuus ja musiikkikasvatus, musicality ja musical aptitude. Musikaalisuuden perinnöllisyyteen liittyvää kirjallisuutta löytääkseni käytin apuna Liisa Ukkola-Vuotin (2017) julkaisemaa Musikaaliset geenit -kirjaa.

2 Musikaalisuuskäsitykset

Ensimmäisessä alaluvussa tarkastelen musikaalisuusgeeniä ja musikaalisuuden perinnöllisyyttä. Toinen alaluku keskittyy käsitykseen musikaalisuudesta opittavana ominaisuutena. Kolmannessa luvussa avaan erilaisia musikaalisuuden todentamisen keinoja.

2.1 Musikaalisuus perinnöllisenä ominaisuutena

Ihmisten väliset musikaaliset erot ovat huomattavia. Asia nousee esille erityisesti koulumaailmassa musiikintunneilla, joissa oppilasaineksen erot ovat huomattavia jo varhaisiän musiikkikasvatuksessa. Ilmiöt kuten musiikillisesti lahjakkaat lapset, sisarukset tai suvut, herättävät kysymyksiä musikaalisuuden periytyvyydestä. Tämä antaa kuvaa musiikin ja biologian välisestä läheisestä yhteydestä. (Ukkola-Vuoti, 2013, 11.)

Usein puhuttaessa musikaalisuudesta pohditaan genetiikan osuutta. Joidenkin tutkimusten pohjalta geenien osuudeksi musikaalisuudesta voitaisiin laskea olevan noin viisikymmentä prosenttia. Prosentuaaliset tulokset kuitenkin vaihtelevat tutkimuksesta riippuen neljästäkymmenestä seitsemäänkymmeneen prosenttiyksikköön. (Ukkola-Vuoti, 2017, 96.)

Ukkola-Vuoti (2017) luonnehtii kirjassaan Musikaaliset geenit ihmisten pitävän genetiikkaa vaikeasti ymmärrettävänä asiana. Assosiaatiot asian monimutkaisuudesta varmasti kumpuavat mitä todennäköisimmin koulumaailmasta ja biologian tunneilta, missä genetiikka tuntui laajuudessaan monimutkaiselta ja vaikeasti selitettävältä termiltä. Ukkola-Vuoti selittää teoksessaan geenitermin määritelmän puhekielessä vaihtelevan suuresti yhteydestä riippuen. (em., 73-74.)

Musikaalisuusgeeniä käytetään terminä samalla tapaa kuin esimerkiksi lihavuusgeeniä tai älykkyydsgeeniä. Kuitenkin jokaiselta ihmiseltä löytyy todellisuudessa kaiken kaikkiaan arviolta 20 000 geeniä. Musikaalisuusgeenistä puhuttaessa viitataan usein useimmiten niin kutsuttuun ”kiintymysgeeniin”, jonka ollaan havaittu olevan korrelaatiossa musikaalisuuden kanssa. Puhekielen kiintymysgeeni on todellisuudessa tietyn genomien eli perintöaineksen alueella sijaitseva emäsmuutos eli variantti. Muutos sijaitsee arginiini-vasopressiinin reseptorin 1A-geenissä. (Ukkola-Vuoti, 2017, 73-74.) Tämän AVPR1-geenin on todettu aikaisemmissa tutkimuksissa liittyvän ihmisten ja eläinten kiintymykseen, hyväntahtoisuuteen ja lajitovereihin sitoutumiskykyyn. (Järvelä ja Leisiö, 2009, 1).

Järvelä ja Leisiö (2009) toteavat artikkelissaan musiikin ja musikaalisuuden periytymisen selittävän musiikin biologista säilymistä evoluutiossa. Erilaisista musikaalisuuden perinnöllisistä ilmentymistä ollaan saatu tietoa suku- sekä kaksostutkimuksilla. Ensimmäinen laaja musikaalisuuden geeniperäinen tutkimus tehtiin 15:sta suomalaisesta suvusta, joissa oli yhteensä 234 perheenjäsentä. Tutkimus osoitti merkittäviä tuloksia musikaalisuuden perinnöllisyyden puolesta. (Pulli ym., 2008). Vuonna 2008 perimän kartoitus oli vielä todella kallista ja siitä syystä tutkimuksessa käytettiin 1 113 perimässä sijaitsevaa merkkipaaluuta.

Ukkola-Vuoti toteaa kirjassaan geenitutkimuksista, että tietomäärän vuoksi tällaiset musikaalisuutta tutkivat tutkimukset ovat hyvin haastavia suorittaa. Geenien informaatio tallentuu DNA:n emästen järjestykseen. Emäkset ovat perinnöllisyystutkimuksissa keskiössä. Vuonna 2013 tehdyssä tutkimuksessa oltiin havaittu yli 700 000 yhden emäksen muutosta ja jos nämä yhden ihmisen 700 000 muutosta tulostettaisiin paperimuotoon, veisi se noin 200 A4-paperiarkkia. Jos yhden emäksen sijaan tutkittavana olisi ihmisen koko genomi, veisi se noin 30 miljoonaa paperiarkkia. (Ukkola-Vuoti, 2017, 76-77.)

Musikaalisuuteen vaikuttavia tekijöitä on lukuisia ja sen kehittymiseen vaikuttavat perinnöllisyyden lisäksi useat alttiusgeenit sekä ympäristötekijät. Osana musikaalisuutta on kuitenkin synnynnäinen musikaalisuus, jonka ilmenemismuotoja on mahdollista testata erilaisilla musikaalisuustesteillä. Tämä osuus musikaalisuudesta on useimmiten periytyvää. (Peltonen, 2013, 8.)

Musikaalisuuden periytyviin ilmenemismuotoihin voidaan myös laskea erityinen sävelkorkeuden hahmottamiskyky ilman referenssisäveltä eli absoluuttinen sävelkorva. (Järvelä ja Leisiö, 2009, 3). Tämä sävelherkkyys on selvästi yleisempää, jos lähisukulainen omaa saman ominaisuuden. Ominaisuus on siis perinnöllinen, mutta puhjetakseen se vaatii musiikillista harrastuneisuutta jo varhaisessa musiikkikasvatuksessa. (Peltonen, 2013, 9.) Absoluuttisen sävelkorvan omaavilla ihmisillä on usein myös erityisen hyvä potentiaali sävelkulkujen muistamisessa sekä havaitsemisessa. Tätä ominaisuutta kantaa noin yksi kymmenestä tuhannesta ihmisestä ja se havaitaan jo varhaisessa iässä. (Ukkola-Vuoti, 2008, 112-113.)

Periytyvän luonteen omaavaksi luokitellaan myös synnynnäinen amusia eli sävelkuurous, jolla voi olla useitakin erilaisia ilmenemismuotoja. Äärimmäisellä amusialla tarkoitetaan tilaa, jossa säveliä ei tunnusteta sävelinä, ja musiikkia ei voida kokea musiikkina. (Sacks, 2008, 123-125.) Amusiasta kärsivät aistivat myös puheesta välittyvät tunnetilat muita huonommin. (Ukkola-Vuoti, 2008, 122). Järvelä ja Leisiö (2009) viittaavat artikkelissaan

kanadalaiseen tutkimukseen (Peretz ym. 2007), jossa sisarusten välinen amusian riski on noin 10-kertainen ja yleisesti amusiaa esiintyy noin 4 prosentilla väestöstä.

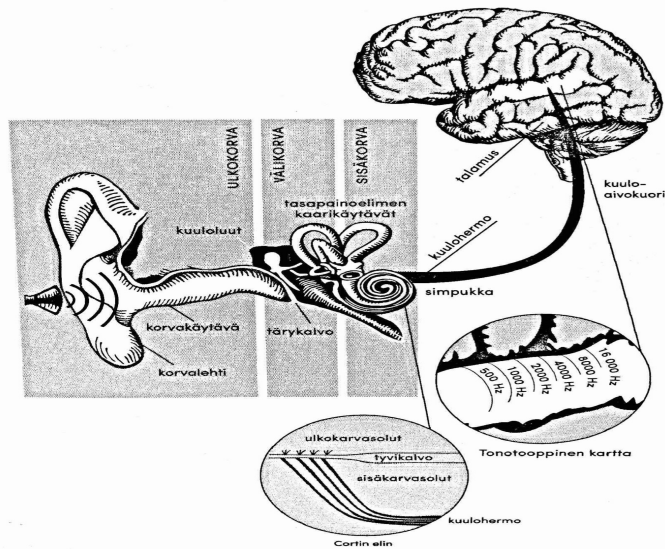
Musikaalisuutta tutkittaessa tulee ottaa huomioon ympäristön vaikutus. Kun testataan esimerkiksi musikaalisesti harrastuneiden vanhempien lapsia, ovat he altistuneet suuremmalla todennäköisyydellä musiikille enemmän kuin muiden lapset. Tällöin perintötekijöiden lisäksi vaikuttavaa suuresti kasvuympäristö ja se asettaa haasteen pelkän perinnöllisyyden mittaamiselle. (Peltonen, 2013, 8).

Geenit määrittelevät suureksi osaksi myös persoonallisuuttamme, jolla on suuri vaikutus kiinnostuksen kohteisiimme. Tietynlaisia piirteitä omaavat henkilöt hakeutuvat helpommin esimerkiksi urheiluharrastuksen tai musiikkiharrastuksen pariin. Musiikkiharrastukseen ajautuminen, musiikin harjoittelu sekä siinä menestyminen ovat hyvin pitkälti kyöksissä oman persoonamme piirteisiin. Lähtökohtaisesti avoimet ja kokeilunhaluiset persoonat lähtevät suuremmalla todennäköisyydellä taidealoille kuin sulkeutuneemmat yksilöt. Tässäkin asiassa tulee kuitenkin pitää mielessä ympäristön sekä geeniperäisyyden mittaamisen ongelmallisuus. (Ukkola-Vuoti, 2017, 98-99.)

2.1.1 Ääniaineksesta musiikiksi

Musiikki itsessään sisältää eritaajuisia ääniä ja hiljaisuutta, eroja sävelkorkeuksissa sekä aikamääreissä. Musiikissa on niin kulttuurillisia kuin yksilöllisiä eroja ja variaatioita. Biologisesti musiikin voidaan ajatella muistuttavan kommunikointia kuten linnunlaulu. (Ukkola-Vuoti, 2013, 20-21.) Kaikki maailman äänet ovat aaltoliikettä. Näillä aaltoliikkeillä on erilaisia korkeuksia ja pituuksia. Mitä nopeammin ääni värähtelee, sitä korkeammalta se kuulostaa. (Ukkola-Vuoti, 2017, 32-34.)

Korvan simpukka liittyy musikaalisuuteen, sillä sen ominaisuudet ovat synnynnäisiä, eikä korvan simpukkaa voi harjoittelulla kehittää. Ihmisen korvan simpukka vaikuttaa musiikin havainnointiin ja kokemukseen. Simpukan kehitystä ohjaavia geenejä on tutkimuksissa havaittu ihmisiltä ja eläimiltä. Näitä geenejä on esimerkiksi protokadheriini-geeni-perhe eli PCDH7. Protokadheriini luokitellaan geeniperheeksi, sillä vierekkäin samassa kromosomissa sijaitsevat jäsenet ovat keskenään samankaltaisia. Tutkimukset ovat osoittaneet ihmisillä näiden protokadheriini-geenien vaikuttavan karvasolujen hermoimpulsien johtokykyyn sekä kuurouteen. (Ukkola-Vuoti, 2017, 30-34.)

Kuva 1. korvasta ja äänen aistimisesta. (Ukkola-Vuoti, 2017, 30-34.)

Ihmisen musiikkisuhteen ja musiikkikasvatuksen voidaan sanoa alkavan jo ennen syntymistä. Musiikki on osana elämäämme jo sikiöajasta asti. Sikiöt voivat aistia ääniä jo mahassa. Äidin ollessa raskaana, voi lapsi aistia äidin sykkeen, suoliston äänet sekä paljon kohdun ulkopuolista äänimateriaa. Lapsien leikit ja ensiäännet voidaan tulkita muistuttavan musiikin fraaseja. Yhtymäkohtia musiikillisten fraasien ja vauvojen äänentuottamisen sekä leikkien välillä ovat esimerkiksi nyanssivaihtelut, yllätyksien valmistelu sekä erikoisefektien hakeminen. (Sinkkonen, 2009, 290-291.)

Äänillä on suuri vaikutus heti sikiön kuuloaistin alettua toimia. Vaikka korvat valmistuvat varsinaiseen muotoonsa vasta 24. raskausviikolla, voi sikiö tehdä kuulohavaintoja jo viikolta 16 lähtien, jolloin sisäkorva on jo valmis. Kuuleminen alkaa jo varhain, paljon ennen syntymää, mutta on täysin valmis vasta ihmisen ollessa noin kahdenkymmenen vuoden ikäinen. Kuuloaisti on yksi ensimmäisiä käyttämiämme aisteja. (Ukkola-Vuoti, 2017, 81.) Kuuloaistin alettua toimia, pääsevät erilaiset ääniärsykkeet kulkemaan eteenpäin hermostossa, jossa ne alkavat muokkaamaan kehittyvän sikiön kuuloaivokuorta rakentaen sinne uusia yhteyksiä.

Ääniärsykkeet ovat yksi perusedellytys sikiön kuulon kehitykselle, samalla tavalla kuin lihassupistukset sikiöaikana ovat edellytys lihasten kehittymiselle. Kaikki äänet, jotka läpäisevät äidin kohdun ovat täynnä tärkeitä äänesosia, jotka muokkaavat sikiön kuulojärjestelmää ja myöhemmin mahdollistavat puheen ymmärtämisen. Erityisesti oman äidin

äänen kuuntelulla on huomattu olevan suuri vaikutus kuuloaistin ja puheäänten kehitymisessä. Esimerkiksi ennenaikaisesti syntyneet keskoslapset, jotka joutuvat viettämään pitkiä aikoja laitteiden ympäröimänä ja ilman muiden ihmisten tai äidin puheääntä, eivät omaa yhtä monipuolista skaalaa puheäänistä ja äänentaajuuksista, kuin äidin vatsassa pidempään ollut sikiö. Keskosilla on todettu yhteys puheäänteiden puutteeseen ja lukemaan oppimisen vaikeuteen, jotka voivat hyvin johtua kohtuajan puheäänitaajuuksien puutteesta. (Ukkola-Vuoti, 2017, 82-83.)

2.2 Opittavissa oleva musikaalisuus

Ava Numminen tutkii laululukkojen avaamista ja niin kutsuttujen säveltaidottomien aikuisten laulutaidottomuutta väitöskirjassaan *Laulutaidottomasta kehittyväksi laulajaksi*. Tutkimus osoittaa laulutaidon ja sävelkorvan olevan täysin opittavissa oleva asia ja lähtötasosta riippumatta laulamista voi oppia myös aikuisiällä (Numminen, 2005, 4.) Nummisen tutkimus tukee ajatusta musikaalisuuden potentiaalista kehittyvänä ominaisuutena.

Musikaalisuuden synnystä ja geeniperäisyydestä puhuttaessa täytyy muistaa geenien ja ympäristön välinen ongelma. On vaikeaa määrittää todellisia osuuksia geenien ja ympäristötekijöiden välillä. Erityisesti opettajat puhuvat ympäristön puolesta ja vetoavat oppilaidensa oppimistuloksiin erilaisista lähtötasoista huolimatta. (Ukkola-Vuoti, 2017, 96-97.) Ukkola-Vuoti (2017, 97) viittaa teoksessaan *Musikaaliset geenit* saksalais-amerikkalaisen Erik Ericssonin teoriaan siitä, kuinka ainoastaan kymmenentuhannen tunnin tai kymmenen vuoden harjoittelu voi tehdä soittajasta mestarin.

Ukkola-Vuotin (2017) tutkimustulosten mukaan koehenkilöillä, jotka olivat musiikkikoulutuksessa, musikaalisuustestien pisteet kasvoivat. Tämä tukee ajatusta siitä, että musikaalisuus on kehittyvä ominaisuus. Musikaalisuuden jakauma harrastamattomassa väestössä noudatti normijakaumaa, mutta ihmisillä, joilla oli musiikkiharrastus, jakauma oli toisenlainen. Musiikkia harrastavilla oli siis suurempi taipumus musikaalisuuteen. Ukkola-Vuoti esittääkin heräävän kysymyksen siitä, kumpi oli ensin, musikaalisuus vai ympäristö? (Ukkola-Vuoti, 2017, 96-99.)

Musikaalisuuden ja harrastuneisuuden yhteyttä on tutkittu paljon. Peltonen (2013) viittaa tutkimuksessaan Forgeardin (2008) tutkimukseen, jonka mukaan 3 vuotta instrumenttia soittaneet pärjäsivät musikaalisuustesteissä huomattavasti harrastamattomia paremmin. Näissä musikaalisuustesteissä mitattiin muun muassa melodioiden hahmottamiskykyä. (Peltonen, 2013, 5-6.)

2.3 Musikaalisuuden todentaminen

Musikaalisuustestit voidaan jakaa kyky- ja suoritustesteihin. Kykytestit mittaavat koehenkilön ”primääristä musikaalisuutta”, jolloin kulttuurin ja kokemuksen taidot pyritään minimoimaan. Suoritustestit mittaavat koehenkilön kulttuurisidonnaisia sekä opittuja musikaalisia taitoja. On kuitenkin lukuisia musiikin ilmenemismuotoja, jotka jäävät näiden testien ulkopuolelle. On erikoista, kuinka huomattavan usein esimerkiksi laulu- sekä soittotaito koetaan vahvasti liitännäisenä ja jopa arvosteluasteikkona musikaalisuudelle. (Ukkola-Vuoti, 2017, 42-45.)

Alla listattuna tunnetuimpia ja käytetyimpiä musikaalisuuden todentamisen testejä:

Kaj Karman musikaalisuustesti eli auditiivinen strukturaatiotesti on reseptiivinen musikaalisuustesti, jossa koehenkilö ei itse joudu tuottamaan musiikkia. Kokeessa koehenkilölle soitetaan kolme kertaa tietty melodis-rytmisen musiikkikatkelma, jonka jälkeen soitetaan vielä yksi katkelma, jonka koehenkilö arvioi samanlaiseksi tai erilaiseksi kuin aikaisemmat katkelmat. Testissä on noin 40 kappaletta ja se kestää noin 16 minuuttia. Tämän luotettavaksi luokitellun musikaalisuustestin käyttöprosentti Suomessa on edelleen korkea. Sitä käytetään monissa musiikkioppilaitosten soveltuvuuskokeissa ja sitä on hyödynnetty yhtenä tutkimusmenetelmänä monissa musikaalisuutta tarkastelevissa tutkimuksissa. (Ukkola-Vuoti, 2017, 46-47.)

Alla esimerkki Karman musikaalisuustestistä:

Kuva 2. (Ukkola-Vuoti, 2013, 51). Kolme esimerkkiä Karman musikaalisuustestistä (jokainen esimerkki omalla rivillään). Melodis-rytmisen esimerkki soitetaan kolmeen kertaan, jonka jälkeen tulee vielä neljäs esimerkki. Neljännen esimerkin jälkeen koehenkilöltä kysytään, oliko neljäs melodia sama kuin ensimmäiseksi soitettu esimerkki. Karman

testiin kuuluu kaiken kaikkiaan yhteensä neljäkymmentä melodis-rytmistä tunnistustestävää. (Ukkola-Vuoti, 2013, 50-51.)

Seashoren musikaalisuustestissä eli sävelkorkeuden erottelukykyä mittaavassa testissä tarkastellaan koehenkilön tendenssiä kuulla vire-eroja ja sävelten kestoeroja. Koehenkilö kuulee kaksi verrokkiääntä, joita on tarkoitus vertailla keskenään. Erot korkeudessa ja kestossa kapenevat testin loppua kohden. Testin luotettavuutta on kritisoitu haastavaksi esimerkiksi lapsen korkean ja matalan ääniaineuksen hahmottamiskyvyn vuoksi. (Peltonen, 2013, 9.)

Wingin testi on englantilaisen psykologin Herbert D. Wingin kehittämä musikaalisuustestikokoelma, joka koostuu seitsemästä elementistä. Musikaalisuutta mittaavat testit sisältävät sointuanalyysin, sävelkorkeuden muutoksien, muistin, rytmin harmonian, intensiteetin ja fraseerauksen hahmottamista. Wingin testi on toistettavuutensa vuoksi todettu luotettavaksi tavaksi testata musikaalisuutta. (Ukkola-Vuoti, 2008, 46-47.)

Gordonin testin on kehittänyt Edwin E. Gordon vuonna 1965. Hän oli amerikkalainen musiikkikasvattaja sekä psykologi. Gordonin testissä on kolme osaa, joissa mitataan tonaalista ja rytmillistä mielikuvitusta sekä tonaalista herkkyyttä. Testi tulee suorittaa yhdeltä istumalta ja sen suorittaminen kestää kolme ja puoli tuntia. Tutkimuksen suorittamiseen vaadittava aika tekee testin suorittamisesta ja käytöstä haasteellisen. (Ukkola-Vuoti, 2008, 46-47.)

2.4 Musiikillinen lahjakkuus

Howard Gardnerin (1983) moniälykkyysteorian mukaan lahjakkuus voidaan määritellä seitsemään luokkaan, joista yksi on musikaalinen lahjakkuus. Muita lahjakkuuden osia ovat kielellinen älykkyys, matemaattis-looginen älykkyys, avaruus-visuaalinen älykkyys, liikunnallinen älykkyys, intrapsyykkinen älykkyys sekä interpsyykkinen älykkyys. (Gardner, 1983.) Musiikillista älykkyyttä Gardner kuvaa musiikillisen älykkyuden olevan varhaisimmalla iällä ilmenevä älykkyuden muoto. (Gardner, 1983, 99.)

Musiikillisella lahjakkuudella tarkoitetaan poikkeavaa tai erityistä kykyä hahmottaa musiikkia. Se voi ilmetä esimerkiksi hämmästyttävänä viulunsoiton teknisenä taitamisena tai erityisenä musiikin tulkitsemisena. Tätä lahjakkuutta pidetään suuressa arvossa ja sen syntyperää kiehtovana. (Ukkola-Vuoti, 2017, 108-109.)

Ukkola-Vuoti toteaa kirjassaan epämusikaalisuuden sekä musiikillisen lahjakkuuden olevan äärimmäisiä musikaalisuuden ilmenemismuotoja. Ne tulee termeinä erottaa niin kutsutusta tavallisesta musikaalisuudesta. Amusia sekä musiikillinen lahjakkuus ovat molemmat ääripäitä ja hyvin harvinaisia ilmenemismuotoja musikaalisuudelle. (Ukkola-Vuoti, 2017, 108.)

Eriytynen musikaalinen lahjakkuuskin kehittyy oppijan ja opettajan välisessä suhteessa. Se vaatii erityisiä sensorisia kykyjä, jotka voivat oikeaoppisen ohjauksen avulla puhjeta kukkaan. Erityislahjakkaiden yksilöidenkin potentiaalin täyttymisessä on pedagogilla valtava vaikutus. (Sinkkonen, 2009, 289-297.)

3 Musikaalisuus nykymusiikkikasvatuksessa

Tarkastelen seuraavissa kappaleissa erityisesti pedagogin roolia musikaalisuuden ja musiikkisuhteen syntyemisessä. Tarkemmin syvennyn opetuksen oppilaslähtöisyyteen sekä positiivisen pedagogian vaikutuksiin.

3.1 Oppilaslähtöisyys

”Musiikinopetuksessa ja –oppimisessa on selkeästi tapahtunut siirtymä opettajajohtoisesta ja autotaarisesta opetuskulttuurista oppilaslähtöisyyteen, oppilaiden elämämaailman ja kulttuurin huomioivaan oppimiskulttuuriin, missä uuden tiedon ja taidon perustana on aiemmin opittu, tehty ja koettu.” (Kosonen, Musiikkia koulussa ja koulun jälkeen, Musiikkikasvatus, 2009, 163.)

Oppilaan itsetunnon ja oman ajattelun kehittymiselle on tärkeää, että hän voi tuntea tulevansa arvostetuksi opetustilanteessa omana itsenään. Tätä edesauttaa opettajan suhtautuminen ja ymmärrys siitä, että jokainen tunnille tulija on yksilö. Jokainen oppilas on siihenastisten elämäkokemuksiensa summa ja nämä kokemukset vaikuttavat oppijan sisäiseen motivaatioon sekä oppimisprosessiin. Jos opettaja on onnistunut luomaan tunneille turvallisen ja positiivisen ilmapiirin, on oppijan mahdollista tarttua tilaisuuksiin ilmaista omia mielipiteitä ja kokea olonsa hyväksytyksi. Tunneilla tulee olla mahdollisuus kokeilla, onnistua ja epäonnistua. Esimerkiksi musiikin tunneilla on mahdollisuus oppia käsittelemään onnistumisen ja pettymyksen tunteita, mikä antaa lapselle sekä nuorelle hyviä eväitä myös tulevaa varten. ”Musiikillinen toiminta on yhdessä tekemistä, osallistumista, toisten huomioon ottamista, yhteiseen päämäärään panostamista sekä yhdessä onnistumista” (Louhivuori, Paananen & Väkevä, 2009). Soittoharrastus voi olla tätä kaikkea lapselle tai nuorelle ja siihen onko se sitä, voi opettaja omalla positiivisella, kannustavalla, avoimella läsnäolollaan vaikuttaa. (Paalasmaa, 2014.)

Opettamisessa asioita tulisi lähestyä positiivisen tulokulman kautta. Positiiviset kokemukset opiskelussa tukevat oppimisprosessia aineessa kuin aineessa. Leskisenoja (2017) toteaa kirjassaan Positiivisen pedagogiikan työkalupakki koulun olevan kuin oppilaiden

työpaikka ja työpaikallakin panostetaan työviihtyvyyteen, sillä se vaikuttaa myös tuloksiin. Näin ollen se vaikuttaa koulussa myös oppimistuloksiin. Kun oppiessa vahvistetaan yksilön pystyvyydentunnetta sekä vakuutetaan oppija omasta potentiaalistaan, voi oppilas löytää aivan uusia vahvuuksia. Mielekkyyden ollaan todettu myös lisäävän oppilaiden motivaatiota, joka tukee kaikkea opiskelua. (Leskisenoja, 2017, 14-15.)

Kari Uusikylä (2016) toteaa artikkelissaan Hyvä-paha kasvattaja hyvän kasvattajan piirteisiin kuuluvan lapsesta välittäminen, kuuntelu ja rakastaminen. Hyvän kasvattajan tehtävänä on asettaa sopivat rajat, joissa lapsi voi toteuttaa itseään. Niin sanottu paha kasvattaja voi nujertaa kasvatettavan antamallaan ”kivikuormalla” ja tämä kuorma voi jäädä kummittelemaan loppuiäksi. Liian monista lapsista näkee, ettei heistä välitetä. Kun opettaja välittää, voi opetettavaan aineeseen sekä opettajaan syntyä uniikki suhde. (Uusikylä, 2016.)

3.2 Musiikkikasvattajan rooli ja vastuu musikaalisuuden kehittäjänä

Peruskoulun opetussuunnitelma (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 2014) määrittelee musiikin opetuksen tehtävän näin:

” Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen. ”

Tärkeään rooliin musikaalisuuden kehittymiselle ja musiikin opiskelulle nousee yksilön musiikkisuhde. Musiikkikasvattajan rooli musikaalisuuden kehittämisessä on erityisesti tukea musiikkisuhteen rakentumista. Tämä tukee itsessään musikaalisuuden muotoutumista, jolloin erityislahjakkaat oppilaat tarttuvat kasvattajan tarjoamiin ärsykkeisiin helpommin, mutta kaikille oppijoille lähtötasosta riippumatta ammattitaitoinen musiikkipedagogi voi tarjota opetusta tukemaan musikaalisuuden kehittymistä. (Kosonen, Musiikkia koulussa ja koulun jälkeen, Musiikkikasvatus, 2009, 163.)

Pedagogi, joka on itse hyvinvoiva ja kokee omasta ammatistaan myönteisiä tunteita, kii-tollisuutta, merkityksellisyyttä sekä onnistumisia, voi toimia kannustimena sekä rooli-mallina oppilailleen. Syvempiä oppimiskokemuksia voidaan saavuttaa, kun pedagogi itse omalla toiminnallaan edistää myönteistä sekä arvostavaa ilmapiiriä luokassa. Positiivis-ten kokemusten kautta opitut asiat jättävät huomattavasti suuremman muistijäljen. (Les-kisenoja, 2017, 188-189.)

Musiikkikasvattajan tulee muistaa, ettei musiikki ole koskaan ”vain musiikkia” vaan sen mukana tulee vastuu. Musiikki voidaan liittää traditioon, ihmisyyteen, ilmiöihin, kohtaa-misiin, kansallisuuteen, seksuaalisuuteen, tavoitteisiin, asenteisiin, arvoihin sekä moniin muihin asioihin. Musiikkikasvattajan tulee olla tietoinen näistä tekijöistä ja niiden vaiku-tuksesta yksilön kehityksessä ja musiikkisuhteen syntymisessä. Kriittisen musiikkikas-vattajan tehtävä onkin löytää erilaisia keinoja, miten ottaa huomioon monikulttuurisuus, moniarvoisuus ja erilaiset ihmiset. (Leppänen, Unkari-Virtanen, Sintonen, 2013, 346.)

Musiikkiharrastuksen tai musiikin opiskelun pariin hakeudutaan useimmiten taidollisten tavoitteiden ohjaamana. Tavoitteena on oppia joko soitto- tai laulutaitoja. Kuitenkin mu-siikin harrastaminen aktivoi taitojen karttumisen lisäksi aivojemme lukuisia eri osia ja vaikuttaa niiden kehitykseen. On osoitettu musiikin vaikuttavan positiivisesti muun mu-assa keskittymiskykyyn, kuuloon, tarkkaavaisuuteen, muistiin, oppimiskykyyn, tunne-elämän tasapainoon, motoristen taitojen kehitykseen, sosiaalisiin kykyihin sekä luovaan ajatteluun. Vaikka musiikillinen kehitys on potentiaalisimmillaan yhdeksänteen ikävuoo-teen asti, on tutkimuksissa todettu yli 12-vuotiailla tai sen jälkeen aloittaneilla yhteys vai-keiden asioiden opetteluun ja ratkaisun kehittymisessä kuten uusien motoristen liikeratojen opettelussa tai monimutkaisten tehtävien ratkaisussa. (Hyry-Brihammer, Joukamo-Am-puja, Juntunen, Kymäläinen & Leppänen, 2013, 152-153.)

4 Pohdinta

Tutkimukseni pohjalta voin todeta musikaalisuuden olevan ominaisuus, joka löytyy meistä kaikista ja sillä on potentiaalia kehittyä. Musikaalisuuden syntymisen sanotaan olevan aktiivisimmillaan yhdeksänteen ikävuoteen asti. Näin ollen koulumaailmassa luokanopettajilla ja varhaiskasvatuksesta vastaavilla henkilöillä kuten päiväkodeissa on suuri vaikutus musikaalisuuden syntymiseen ja musiikille altistamiseen.

Musiikillisia virikkeitä voi olla monenlaisia. Oppijaa tulisi motivoida, aktivoida sekä haastaa opetuksessa tasapuolisesti musiikin eri osa-alueilla. Musiikkikasvattajan soittotaito ei ole välttämätöntä musiikkisuhteen luomisessa. Pedagogin soittotaito on toki suotavaa ja opettajan oma muusikkous sekä asiantuntijuus helpottavat aineen opettamista, kun omaa monipuoliset työkalut oman instrumentin saralla. Musiikki on hyvin moniulotteista ja sen opettaminen voi tapahtua monella tavalla. Musiikin moniulotteisuuden opettaminen edellyttää musiikkikasvattajalta laaja-alaista ammattitaitoa sekä musiikin eri osa-alueiden hahmottamista.

Kirjallisuuskatsaukseni avaa näkökulmaa musikaalisuudesta geeniperäisenä ominaisuutena. On tutkimuksilla osoitettu, että geeniperimämme vaikuttaa musiikilliseen herkkyyteen, mutta absoluuttista lopputulosta on vaikeaa määrittää, sillä musikaalisissa perheissä lapset altistuvat musiikille jatkuvasti otollisessa iässä musiikkisuhteen rakentuessa, ja näin ollen altistumisen ja geenien suhdetta on mahdotonta määrittää. Ainoa tapa mitata täysin geneettistä osuutta olisi hypoteettinen tutkimus, missä kaksosista toinen kasvaisi musiikillisessa perheessä ja toinen täysin ”tavallisessa” perheessä. Tällaista tutkimusta on kuitenkin mahdotonta suorittaa sen ollessa epärealistinen ja moraalisesti kyseenalainen.

Tutkimusten ja pohdintani tuloksena voin todeta, ettei ole olemassa epämusikaalisia ihmisiä. ”Epämusikaalisuus” on terminä muodostunut yksilöiden keskinäisen musiikillisen osaamisen vertailun tuloksena. On tärkeää osata erotella musikaalisuus musiikillisesta lahjakkuudesta sekä soittotaidosta. Ihmiset voivat olla musikaalisia, musiikillisesti lahjakkaita, unohtamatta ääri-ilmenemismuotoa musiikinhahmottamisen häiriöstä eli amusiaa. Epämusikaaliseksi leimaamisella ei kuitenkaan ole minkäänlaista tieteellistä perustaa tai merkittävää painoarvoa. Se voi aiheuttaa negaatioita musiikin kokemiseen ja pahimmillaan luoda erilaisia psyykkisiä lukkoja yksilön musiikkisuhteeseen.

Soittotaito, kuten sana jo kertoo, on ”taito” eli opittu ominaisuus. Musiikissa taito voi olla erilaisten tekniikoiden hallitsemista, joka perustuu pitkäjänteiseen harjoitteluun ja toistoihin. Musiikillisille taidoille ominaisia tunnusmerkkejä ovat nopeus, vaivattomuus ja fyysinen taloudellisuus. (Hyry-Brihammer, Joukamo-Ampuja, Juntunen, Kymäläinen & Leppänen, 2013, 167.) Tähän on kaikilla mahdollisuus, kun oppijalla itsellään on tarpeeksi kiinnostusta sekä motivaatiota taidon kehittämiseen. Meillä kaikilla on omat kokemuksemme musiikista. Erilaiset positiiviset musiikkikokemukset edistävät musiikin opiskelua lisäämällä oppijan sisäistä motivaatiota. Motivaatio itsessään tukee ja edistää harjoittelua, joka taas lisää ja nopeuttaa asioiden omaksumista. Kun asioita toistetaan tarpeeksi monia kertoja, voidaan luoda pysyviä muistijälkiä. Näin kehittyy esimerkiksi soitotaito. Musikaalinen lahjakkuus ei ole näille opituille taidoille edellytyksenä, mutta voi helpottaa prosessia.

Musiikki on taidetta ja kuten muillakin taiteen aloilla, voi tulkintoja olla yhtä monta erilaista kuin meitä on ihmisiä. Kaikki ihmiset voivat siis tulkita erilaiset musiikilliset ärsykkeet omilla tavoillaan ja siksi musiikkia itsessään voi olla vaikeaa määrittellä. Tämän vuoksi myös musikaalisuuden määrittäminen on hyvin monitulkintaista. Ihmiset ilman minkäänlaista soitto- tai laulutaustaa voivat hyvin olla musikaalisia omalla tavallaan, mutta heidän musikaalisia resurssejaan ei vain ole kehitetty täyteen potentiaaliinsa.

On olemassa tekijöitä, jotka saattavat tehdä musiikin oppimisesta haastavaa, mutta tällaiset erityiset piirteet vaikuttavat muissakin kouluaineissa. Opettajan asiantuntijuus ja ammattitaito mahdollistavat erilaisten oppijoiden huomioon otettavissa tilanteissa, jolloin erilaisia opetusmetodeja hyödyntäen voidaan saavuttaa hyviä ja kehittäviä oppimiskokemuksia. Tämän vuoksi suuri vastuu on pedagogilla, jonka tulisi pystyä toimimaan erilaisissa tilanteissa ja ammattitaitonsa avulla tunnistaa erilaisten ryhmien sekä yksilöiden oppimisvaatimukset.

Suomessa erityisesti on tutkittu paljon musikaalisuusgeeniä ja sen periytymistä, sillä väkilukumme nähden Suomesta on noussut maailmalle suhteellisen monta maailmanluokan kapellimestaria sekä muita musiikin uranuurtajia. Syy musikaalisuusgeenin tutkimiselle voi kuitenkin olla harhaanjohtava ja uskon, että yksi järkevä selitys lahjakkaille muusikoillemme on laadukas koulutusjärjestelmämme sekä ammattitaitoiset, korkeasti koulutetut opettajamme.

Suomessa musiikkia on mahdollista opiskella lukuisissa erilaisissa instituutionaalisissa konteksteissa, musiikkiopistoissa, kansan- sekä työväenopistoissa, ammattioppilaitoksissa, konservatorioilla, ammattikorkeakouluissa, yliopistossa sekä lukuisissa eri paikoissa yksityisellä sektorilla. Suomalaisille on tarjolla maailman tasokkaimpiin luetut puitteet musiikin harrastamiselle ja musiikkialalle kouluttautumiseen. Musiikkioppilaitosten opetus on jatkuvasti kehittymässä. Yksityisopetus on monimuotoistunut ja saanut rinnalleen aktiivisen yhteismusisointikulttuurin sekä jatkuvasti laajentuvan määrän erilaisia yhteisöllisiä produktioita. Tämä tekee oppimisesta ja opiskelusta monimuotoisempaa, motivoivampaa ja tehokkaampaa. (Hyyri-Brihammer, Joukamo-Ampuja, Juntunen, Kymäläinen & Leppänen, 2013, 150-151.) Suomen koulutusjärjestelmän musiikinopetuksen ollessa maailman huippuluokkaa, ei tule unohtaa myöskään pedagogiemme tasoa. Musiikkipedagogiemme ja musiikkikasvattajiemme vankka ammattitaito tukee musiikin opiskelua ja musikaalisuuden kehittämistä.

Musikaalisuuden ei tulisi olla myytti tai selittämätön asia. Meidän tulisi olla avoimia ajatukselle, että jokainen meistä on omalla tavallaan musikaalinen ja käytämme omaa musikaalisuuttamme hyödyksi itse opitulla ja parhaaksi kokemallamme tavalla. Musikaalisuus ei siis tarkoita, että tarvitsisi ryhtyä ammattimuusikoksi tai soittajaksi. Tapoja voi olla monenlaisia kuten musiikin kuuntelu, livemusiikista nauttiminen, musiikin tekeminen, laulaminen, hyräileminen ja vaikka mitä muuta. Musiikkiin ei tarvita aina instrumentteja tai itse tekemistä, vaan voimme hyvin vain nauttia muiden tuottamasta musiikista. Kuka tahansa ihminen, joka ei kärsi musiikin tunnistamattomuuden poikkeustilasta eli amusiasta voi erottaa musiikin hälinästä. (Ukkola-Vuoti, 2017, 104-105.)

Lukuisissa keskusteluissa kandidutkielmani tiimoilta nousi esille yksilöiden omat kokemukset subjektiivisista musikaalisuuskäsityksistä. Mielenkiintoista on mielestäni se, että aluksi itsensä ”epämusikaaliseksi” todennut henkilö saattoi keskustelun jälkeen myöntää omaavansa musikaalisia taipumuksia ja jopa myöntää itsensä musikaaliseksi ihmiseksi. Ajatus siitä, että soittotaito on ainoa musikaalisuuden ilmenemismuoto tai laulutaidon heikkouden yhdistäminen epämusikaalisuuteen ovat iskostuneet lujasti tajuntaamme.

Jatkotutkimusaiheena minua kiinnostaisi perehtyä tarkemmin yksilöiden subjektiivisiin kokemuksiin musikaalisuudesta sekä näiden kokemusten syihin ja syntyperiin. Tämä auttaisi minua musiikkikasvattajana ymmärtämään musiikkisuhteen syntyä sekä syitä entistä

paremmin ja selvittäisi esimerkiksi persoonallisuuden vaikutusta musikaalisuuden kehittymiseen. Olisi mielenkiintoista myös kuulla, miten erilaiset musiikkikasvattajat ovat vaikuttaneet yksilöiden musiikkisuhteen kehittymiseen niin positiivisesti kuin negatiivisesti.

Lähteet

- Asikainen, R. & Hetemäki, I. 1991. Suuri musiikkitietosanakirja. Keuruu: Kustannus-osakeyhtiö Otavan painolaitokset.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hyry-Brihammer, E.K., Joukamo-Ampuja, E., Juntunen, M-L., Kymäläinen, H. & Lepänen, T. 2013. 10 Instrumenttiopettaja oppilaan kokonaisvaltaisen muusikkouden kehittäjänä. Teoksessa: Juntunen, M-L., Nikkanen, H., Westerlund, H. (toim). Musiikkikasvattaja – Kohti reflektiivistä käytäntöä. Jyväskylä: PS-kustannus. 150-179.
- Järvelä, I. & Leisiö, T. 2009. Musikaalisuuden biologinen evoluutio. Musikaalisuutta etsimässä. Saatavilla: https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66053/musiikaalisuuden_biologinen_evoluutio_2009.pdf?sequence=1/, Luettu 9.5.2019.
- Kosonen, E. 2009. Musiikkia koulussa ja koulun jälkeen. Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. 2009. Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen. Vaasa: Suomen Musiikkikasvatusseura FiSME r.y. 157-170.
- Leppänen T., Unkari-Virtanen L. & Sintonen S. 2013. 17 Kriittinen kulttuurikasvattaja ja musiikkikasvatuksen traditiot. Teoksessa: Juntunen, M-L., Nikkanen, H., Westerlund, H. (toim). Musiikkikasvattaja – Kohti reflektiivistä käytäntöä. Jyväskylä: PS-kustannus. 321-346.
- Leskisenoja, E. 2013. Positiivisen pedagogiikan työkalupakki. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Numminen, A. 2005. Laulutaidottomasta kehittyväksi laulajaksi. Tutkimus aikuisen laulutaidon lukoista ja niiden aukaisemisesta. Helsinki: Hakapaino.
- Oikkonen, J. 2016. Genetics and Genomics of Musical Abilities. Helsinki: Helsingin yliopisto, Bio- ja ympäristötieteellinen tiedekunta, Biotieteiden laitos.

Opetushallitus (2014) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Next Print Oy. Saatavilla: https://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf, Luettu 4.5.2019.

Paalasmaa, J. 2014. Aktivoi oppilaasi. Jyväskylä : PS-kustannus.

Peltonen, P. 2013. Ympäristötekijöiden yhteys musikaalisuuden kehittymiseen ja ilmenemiseen. Pro gradu –tutkielma. Helsinki : University of Helsinki.

Sacks, O. 2008. Musicophilia: Tales of Music and The Brain (suom. Seija Kerttula) Espoo : Absurdia.

Tieteen termipankki 7.05.2019: Kirjallisuudentutkimus: diskurssi. Saatavilla: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:diskurssi>, Luettu 4.5.2019.

Ukkola-Vuoti, L. 2013. Search for Genetic Variants Underlying Musical Aptitude and Related Traits. Helsinki: University of Helsinki.

Ukkola-Vuoti, L. 2017. Musikaaliset Geenit. Helsinki: Next Print Oy. Helsinki : Kustantamo S&S.

Uusikylä, K. 2016. Hyvä-paha kasvattaja. Saatavilla: <https://kariuusikyla.com/2016/12/26/hyva-paha-kasvattaja/>, Luettu 2.5.2019.